

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: **ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ**
РИНКУ (НА ПРИКЛАДІ РИНКУ ВИНА УКРАЇНИ)

Виконавець:

студент ФЕУП

Маргарян Едуард Шаєнович _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Янковий Володимир Олександрович _____

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ	6
1.1. Сутність та особливості дослідження кон'юнктури.....	6
1.2. Методичні підходи аналізу кон'юнктури ринку.....	18
1.3. Основні методи прогнозування кон'юнктури ринку.....	27
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ ВИНА УКРАЇНИ	33
2.1. Характеристика сировинної бази виноробства України.....	33
2.2. Сучасний стан ринку вина в Україні.....	40
2.3. Аналіз зовнішньоекономічної активності на ринку вина.....	51
РОЗДІЛ 3. ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ ВИНА В УКРАЇНІ	60
3.1. Ключові проблеми ринку вина в Україні.....	60
3.2. Прогнозування розвитку ринку вина в Україні.....	67
3.3. Пропозиції щодо підвищення ефективності функціонування ринку вина в Україні.....	72
ВИСНОВКИ	79
Список використаних джерел	83

ВСТУП

Актуальність дослідження. Кон'юнктура являє собою комплексне і швидкозмінне явище, яке відображає динамічність та стихійність, непередбачуваність розвитку ринку. Це зв'язано з тим, що ринкова кон'юнктура формується під впливом безлічі елементів та дій, які в свою чергу підпорядковуються імовірнісним законам. Кон'юнктуру ринку можна оцінити за допомогою ряду якісних та кількісних характеристик. Завдяки цим особливостям кон'юнктури, використання різноманітних саме статистичних методів збору, обробки та аналізу інформації дає можливість одержати ефективні та цінні результати. Цим пояснюється особлива роль кон'юнктурних досліджень ринку, за допомогою яких можна вивчити ситуацію, яка складається в результаті дій чималої кількості соціально-економічних, демографічних, природних, суспільнополітичних та випадкових чинників.

Виноградарство та виноробство в Україні традиційно були важливими видами економічної діяльності. Це обумовлено сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами і достатньою забезпеченістю трудовими та іншими ресурсами. Проте, на сьогодні стабільній та ефективній роботі виноробних підприємств перешкоджає численна кількість проблем, серед них: загальний кризовий стан економіки країни, низька забезпеченість сировиною переробних заводів, порушення паритетних взаємовідносин виробників сировини та виноробних підприємств, висока конкуренція, незахищеність вітчизняного виробника, відсутність належної підтримки з боку держави, низька якість виробленої продукції тощо.

Ситуація характеризується спадом виробництва вина у період з 2011 по 2013 рік з 17,0 млн дал до 11,7 млн дал відповідно. Після анексії Криму відбувся різкий спад виробництва вина: деяким компаніям довелося відновлювати своє виробництво майже з нуля, адже більшість виноградників країни, розташованих у Криму, стали для них недосяжними, а іншим – шукати

нових постачальників сировини. З 11,7 млн дал у 2013 році виробництво впало до 6,1 млн дал в наступному році, тобто майже в 2 рази. Наступні роки характеризуються рецесією виноробної галузі до 2017 та 2018 років, коли почалося незначне зростання темпів виробництва вина.

Сучасні проблеми вітчизняної виноробної галузі та підвищення конкурентоспроможності підприємств досліджувались вітчизняними фахівцями, такими, як Гетьман О.О, Янковий О.Г., Карпов В.А., Андрейченко А.В., Балджи М.Д., Некрасова Л. А., Василейко Д. Е. та інші, однак негативні зміни галузі виноробства в країні свідчать про необхідність подальшого пошуку шляхів вирішення проблем.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз стану кон'юнктури ринку виноробної галузі в Україні для виявлення перспектив його розвитку та впливу на загальний стан економіки країни.

Мета роботи зумовила постановку таких **завдань**:

- визначити сутність та особливості дослідження кон'юнктури ;
- дослідити методичні підходи аналізу кон'юнктури ринку;
- з'ясувати основні методи прогнозування кон'юнктури ринку;
- описати загальну характеристику сировинної бази виноробства України;
- дослідити сучасний стан ринку вина в Україні;
- проаналізувати зовнішньоекономічну активність на ринку вина;
- виявити ключові проблеми ринку вина в Україні;
- спрогнозувати розвиток ринку вина в країні;
- розробити пропозиції щодо підвищення ефективності функціонування ринку вина в Україні.

Об'єктом дослідження є ринок вина в Україні, який зазнав різких змін за часи існування країни, його стан та перспективи розвитку.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні аспекти кон'юнктурних досліджень.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у кваліфікаційній роботі на здобуття освітнього ступеня магістра було використано наступні методи:

– порівняльний метод – отримання нової інформації не тільки про властивості порівнюваних явищ, а й про їх прямих і непрямих взаємозв'язках, про загальну тенденцію їх функціонування та розвитку;

– розрахунково-аналітичний та структурно-динамічний методи – при визначенні проблем, тенденцій та перспектив розвитку підприємства, що досліджується;

– метод експертних оцінок – при визначенні основних характеристик.

Інформаційною базою дослідження слугували: нормативно-правові акти та законодавство України, наукові видання українських авторів, маркетингові дослідження вчених, офіційні статистичні дані, матеріали конференцій та інші Інтернет-ресурси, присвячені проблемам та особливостям функціонування українського ринку вина.

Публікації. За результатами дослідження підготовлено публікацію на тему: «Сучасний стан ринку вина в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення» у студентському збірнику ФЕУП ОНЕУ.

ВИСНОВКИ

1. Визначено сутність та особливості дослідження кон'юнктури. Це економічна ситуація, що складається на ринку і характеризується рівнями попиту та пропозиції, ринковою активністю, цінами, обсягами продажів, рухом процентних ставок, валютного курсу, заробітної плати, дивідендів, а також динамікою виробництва і споживання.

2. Досліджено, що для кон'юнктури потрібні постійні, безперервні дослідження та прогнози. Тому виникає необхідність методологічної основи, яка буде враховувати найбільшу кількість факторів, принципів, показників та методів. Результати кон'юнктурних досліджень можуть бути використані для різних цілей, таких як складання економічних та технічних прогнозів, визначення перспективних напрямів наукових досліджень, складання бізнес-планів, оскільки результати таких досліджень дають змогу знизити ризики під час проектування.

3. З'ясовано основні методи прогнозування кон'юнктури ринку. Правильне застосування кореляційних методів дає змогу зрозуміти глибинну сутність процесів взаємозв'язків. Кореляційні зв'язки виявляються не в кожному окремому випадку, а в середньому для багатьох випадків. У цих зв'язках між причиною і наслідком немає повної відповідності, а спостерігається лише певне співвідношення. Особливості кореляційних зв'язків породжують у теорії кореляції два завдання визначити теоретичну форму зв'язку (регресійний аналіз) і виміряти щільність зв'язку (кореляційний аналіз). Перше полягає в тому, щоб знайти форму функціонального зв'язку, яка найбільшою мірою відповідає суті кореляційної залежності. Друге – виміряти за допомогою спеціальних показників, якою мірою кореляційний зв'язок наближається до зв'язку функціонального.

4. Описано загальну характеристику сировинної бази виноробства України. Підприємства первинного виноробства основних виноградарських

регіонів України розташовані в Одеській, Миколаївській, Херсонській, Запоріжській та Закарпатській областях. З 2016 року починається збільшення обсягу виробництва винограду: з 3777,8 тис. ц у 2016 році до 4326,0 тис. ц у 2018 році. Урожайність винограду збільшилась в півтора рази, починаючи з 2011 року по 2014 рік, з 2014 року почалося зменшення урожайності, яке припинилося в 2016 році, склавши 88,4 ц з 1 га. Починаючи з 2017 року почався зріст урожайності до 114,9 ц з 1 га у 2018 році.

5. Досліджено сучасний стан ринку вина в Україні. Виробництво вина характеризується спадом виробництва вина у період з 2011 по 2013 рік з 17,0 млн дал до 11,7 млн дал відповідно. З 11,7 млн дал у 2013 році виробництво впало до 6,1 млн дал в наступному році, тобто майже в 2 рази. Наступні роки характеризуються рецесією виноробної галузі до 2017 та 2018 років, коли почалося незначне зростання темпів виробництва вина.

6. Проаналізовано зовнішньоекономічну активність на ринку вина. Можна зробити висновок, що протягом періоду з 2011 року по 2019 рік існує тенденція переважання імпорту над експортом. До того ж, ця тенденція збільшується з 2015 року. Основними постачальниками вина на територію України на 2018 рік є: Італія – 25%, Грузія – 19,1% та Франція – 14,3%. У вартісному вимірі їх частки рівні 24,410 тис. доларів, 18,656 тис. доларів і 13,961 тис. доларів відповідно. На 2018 рік торговий баланс України від'ємний і склав – 90,054 тис. доларів. Основними країнами, куди експортуються вина з України на 2018 рік є: Казахстан – 17,8%, Китай – 13,5%, Азербайджан – 8,7%. У вартісному вимірі їх частки рівні 1,342 тис. доларів, 1,021 тис. доларів та 656 тис. доларів відповідно. На 2018 рік торговий баланс України від'ємний і склав – 90,054 тис. доларів. Таке перевищення імпорту над експортом вкрай негативно впливає на вітчизняне виробництво, оскільки в цьому випадку імпорт частково заміщає долю вітчизняного виробництва на внутрішньому ринку.

7. Виявлено ключові проблеми ринку вина в Україні. З анексією Криму Україна втратила не менше 35% площ виноградників. У зв'язку з цим,

звичайно, утворився дефіцит, і ціни на виноматеріал в момент вирости на 20% і продовжують щорічно зростати. По суті, всі українські виробники зіткнулися з однією і тією ж проблемою – пошуком виноматеріалу на материку. Це породжує досить високу конкуренцію, ставлячи виробника готової продукції в не дуже вигідні умови, тому що найчастіше зростання ціни далеко не завжди пов'язаний з високою якістю товару або складним сезоном.

8. Спрогнозовано розвиток ринку вина в країні. За результатами кореляційно-регресійного аналізу, найбільший вплив на виробництво вина мають фактори посівних площ винограду, показник врожайності винограду та фактор часу. Розрахунок точкового прогнозу виробництва вина на базі тренду поліноміального типу показав, що цей показник у 2020 р. буде складати 7,8376 млн дал, при чому обрана лінія тренду достатньо точно описує варіацію емпіричних даних. Прогнозне значення виробництва вина в Україні на 2020 р., отримане за допомогою STATISTICA7 від StatSoft складає 7,51813 млн дал. Відхилення склало 4,25%, що каже про високу точність побудованих різними методами прогнозів.

9. Розроблено пропозиції щодо підвищення ефективності функціонування ринку вина в Україні. Для підвищення конкурентоспроможності як цілої галузі, так і підприємств виноградарства та виробництва, ефективності діяльності підприємств і посилення позицій українського вина як всередині ринку країни, так і на міжнародному рівні, повинна бути створена державна концепція розвитку, яка буде включати в себе: визначення пріоритетним розвиток виноградарства та виноробства, популяризація вітчизняного вина на державному рівні, створення бренду «Українське вино»; підвищення рівня державної підтримки та комплексний підхід до проблем з боку держави; інноваційно-інвестиційне зміцнення матеріальної та технічної бази виноградно-виноробної галузі, впровадження екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій; розробку галузевої нормативної і технологічної документації задля забезпечення якості продукції, яка відповідає положенням та вимогам Європейського

Співтовариства; удосконалення системи управління у виноградно-виноробній галузі; оптимізацію і спрощення існуючого законодавства; здійснення заходів щодо забезпечення розвитку інфраструктури ринку виноробної продукції, захисту ринку від імпортової винопродукції та сировини низької якості; підвищення ролі науки й освіти, розробку програми підтримки досліджень, розвитку дорадництва; збереження трудових ресурсів, формування ефективної системи забезпечення галузі кадрами шляхом підготовки фахівців за цільовим направленням та залучення молодих фахівців для роботи у виноградарстві й виноробстві на мотивуючих їх умовах.

Список використаних джерел

1. Гетьман О.О. Маркетинговий підхід до побудови механізму управління конкурентоспроможністю агропромислових підприємств [Електронний ресурс] / О.О. Гетьман, Д.О. Гетьман // Економічні науки: Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. – 2016. – № 1(7). – Режим доступу: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/1466>
2. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні. Монографія / Під науковим керівництвом д.е.н., професора Ковальова А.І. / – Одеса : Атлант, 2010. – 266 с.
3. Загребельна, К. В. Динаміка кон'юнктури ринку нерухомості в Україні / К. В. Загребельна // Економіка та держава. – 2018. – № 11. – С. 102-106.
4. Латишев К.О. Змістовне навантаження поняття «кон'юнктура» [Електронний ресурс] / К.О. Латишев // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2014. – Вип. 8(4). – С. 70-73. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_8\(4\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_8(4)_18)
5. Грінченко Р. В. Моніторинг світових ринків харчової сировини та продукції АПК: навчальний посібник [Електронний ресурс] // Р. В. Грінченко, В. Р. Кучеренко, А. В. Андрейченко. – Одеса : Прес-кур'єр, 2013. – 112 с. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2380>
6. Дугіна С. І. Маркетингова цінова політика: Навч. посібник. – К. : КНЕУ, 2015. – 393 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://buklib.net/books/21903/>
7. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С., Ч.1; Ч.2: Загальна економічна теорія; Спеціальна економічна теорія. – К. : Ніка-Центр; Ельга, 2012. – 527 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://buklib.net/books/22032/>

- 8.Пятницкая Г. Государственное регулирование цен на внутреннем рынке: Вісник Київського національного торговельно-економічного університету – К. : КНЕУ, 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://visnik.knteu.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1678&catid=180&lang=uk
- 9.Андрійчук В. Г. Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене [Електронний ресурс] / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2012. – 624 с. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/21892/>
- 10.Олексенко Р. І. Причини та наслідки інфляційних процесів в Україні [Електронний ресурс] / Р. І. Олексенко. // Ефективна економіка. – 2009. – № 3. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2009_3_18.
- 11.Денисенко Л. С. Методологія дослідження кон'юктуроутворюючих факторів [Електронний ресурс] / Л. С. Денисенко // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 4(1). – С. 4-6. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2015_4\(1\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2015_4(1)_3).
12. Дем'яненко С.І. Навч. посібник. – К. : КНЕУ, 2005. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://buklib.net/books/21904/>
- 13.Андрейченко А.В., Горбаченко С.А., Грінченко Р.В., Карпов В.А., Кучеренко В.Р. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник. – Одеса : ОНЕУ, 2014. – 345 с.
- 14.Оболенцева Л. В. Кон'юктурні дослідження галузевого ринку: підручник [Електронний ресурс] / Л. В. Оболенцева; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2016. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1433077/>
- 15.Серова І. А., Мирна Т. С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури: конспект лекцій для студентів спеціальності 8.050110 «Прикладна статистика» денної форми навчання [Електронний ресурс] / І. А. Серова, Т. С. Мирна. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/>

- 16.Синькевич Н.І. «Економічний аналіз»: Курс лекцій. – Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua>
- 17.Васьківська К.В., Сич О.А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. [Електронний ресурс] / К.В.Васьківська, О.А. Сич. – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – Режим доступу: <http://financial.lnu.edu.ua/>
- 18.Ходаківська В.П., Данілов О.Д. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.vuzlib.su/rfp_H/index.htm
- 19.Люзняк М. Е., Бартош О. М. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ та їх вплив на депозитний і кредитний ринки [Електронний ресурс] / М. Е. Люзняк, О. М. Бартош. // Ефективна економіка. – 2011. – № 12. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_12_21
- 20.Іванова Л. О. Кон'юнктура ринків: навч. посібник [Електронний ресурс] / Л. О. Іванова, О. М. Музика. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua>
- 21.Біловодська, О.А. Системний аналіз і прийняття інноваційних рішень : курс лекцій [Електронний ресурс] / О.А. Біловодська, О.Ф. Грищенко. – Суми : СумДУ, 2010. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/2816>
- 22.Янковой А.Г. Математико-статистические методы и модели в управлении предприятием: Учебное пособие. – Одесса : ОНЭУ, ротاپринт, 2014. – 250 с.
- 23.«Про виноград та виноградне вино»: Закон України від 16 червня 2005 року № 2662-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2662-15>
- 24.Яневський В.К. Данілова К.О. Вино і спиртове шумування // Алкоголь і тютюн України. – 2010. – лютий – с.52-53.

25. Горюшкіна Т.Б, Дзядевич С.В. Виноградні вина. Хімічний склад та методи визначення [Електронний ресурс] / Т. Б. Горюшкіна, С. В. Дзядевич // Біотехнологія. – 2008. – Т. 1, № 2. – С. 24-38. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/vinogradnye-vina-himicheskiy-sostav-i-metody-opredeleniya>
26. Збірник «Статистичний щорічник України» 2018 / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm
27. Площі під виноградом в Україні розширили на 527 га. Головний чинник – лібералізація малого виноробства / LandLord [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://landlord.ua/news/ploshchi-pid-vynohradom-v-ukraini-rozshyryly-na-527-ha-holovnyi-chynnyk-liberalizatsiia-maloho-vynorobstva/>
28. Некрасова Л. А. Аналіз та перспективи розвитку підприємств виноробної галузі в Україні / Л. А. Некрасова, К. І. Некрасова // Причорноморські економічні студії. – 2018. – Вип. 6. – С. 83-87.
29. Trade Map / Trade statistics for international business development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.trademap.org>
30. Балджи М. Д. Підвищення ефективності виробництва у виноробній галузі / М. Д. Балджи // Регіональна, галузева та суб'єктна економіка України на шляху до євроінтеграції: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 квітня 2017 р.). – Харків : ХНУБА, 2017. – Ч. 2. – С. 16–19.
31. Успешные украинские виноделы / Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/projects/wine/2018/10/30/642093/>
32. ПАТ «Коблево»: інформація / Stock market infrastructure development agency of Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/>
33. Директор НПП «НИВА» Светлана Саламаха: Сокращение экспорта в Россию заставило украинских виноделов переориентироваться на другие рынки / Українські новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://ukranews.com/interview/1480-dyректор-npp-nyva-svetlana-salamakha-sokrashhenye-ehksporta-v-rossyyu-zastavylo-ukraynskykh-vynodelov-pereoryentyrovatsya-na-drugye-rynky>

34.Інкерман / Офіційна сторінка компанії Inkerman [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inkerman.ua/ua/history/>

35.Як українські винороби відновили галузь після втрати Криму / Українська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/projects/pride/2018/08/28/232881/>

36.Шабо / Офіційна сторінка компанії Shabo [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shabo.ua/istoriya/>

37.Котнар / Офіційна сторінка компанії Fruit Master Foods [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fruitmastergroup.com/ru/products/wine/chapter2335>

38.Огляд: Ринок алкоголю в Україні / Рейтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rating.zone/rynok-alkoholnoi-produktsii/>

39.Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД / Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/f11>

40.Україна рекордно скоротила експорт вин / Українські національні новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unn.com.ua/ru/news/1807762-ukrayina-rekordno-skorotila-eksport-vin>

41.Василейко Д. Е. Структура виробництва і споживання на світовому ринку вина [Електронний ресурс] // Проблеми сучасної економіки: матеріали VIII Міжнар. науч. конф. (Г. Казань, грудень 2018 р). – К. : Молодий вчений, 2018. – С. 12-14. – Режим доступу: <https://moluch.ru/conf/econ/archive/317/14693/>

42.У 2018 році глобальне виробництво вина зросло до рекордних показників / LandLord [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://landlord.ua/news/u-2018-rotsi-hlobalne-vyrobnytstvo-vyna-zroslo-do-rekordnykh-pokaznykiv/>

43.Україна: Рынок вина растет за счет дешевого импорта и «псевдоимпорта»

/ Пищепром Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://ukrprod.dp.ua/2018/02/22/ukraina-rynok-vina-rastet-za-schet-deshevogo-importa-i-psevdoimporta.html>

44.Про визначення напрямів державної підтримки розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства на 2019 рік / Інформаційно-аналітичний портал АПК України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://minagro.gov.ua/ua/npa/pro-viznachennya-napryamiv-derzhavnoyi-pidtrimki-rozvitku-vinogradarstva-sadivnictva-i-hmelyarstva-na-2019-rik>

45.Революція в бокалі: до чого призведе легалізація дрібних виробників вина / Аграрне інформаційне агентство [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://agravery.com/uk/posts/show/revolucia-v-bokali-do-cogo-prizvede-legalizacia-dribnih-virobnikiv-vina>

46.«Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва теруарних вин та натуральних медових напоїв»: Закон України від 20 березня 2018 року № 2360-VIII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2360-19>

47.Закон № 6693: пастка криється в деталях / Інфоіндустрія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://infoindustria.com.ua/zakon-6693-pastka-kriyetsya-v-detalyah/>

48.Виноградарство та виноробство сьогодні. Вектор руху та розвитку галузі / Syngenta [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.syngenta.ua/news/novini-kompaniyi/vinogradarstvo-ta-vinorobstvo-sogodni-vektor-ruhu-ta-rozvitku-galuzi>

49.Експорт вин скоротився / Українські національні новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.unn.com.ua/ru/news/1807762-ukrayina-rekordno-skorotila-eksport-vin>

50.Посівні площі вин / Інформаційно-аналітичний портал АПК України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/ua>

51. Проблеми та пріоритетні напрями розвитку виноградарсько-виноробної галузі України [Електронний ресурс] / А. О. Кравчук, А. В. Казанджі // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2019. – № 2. – С. 41-47. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_2_9